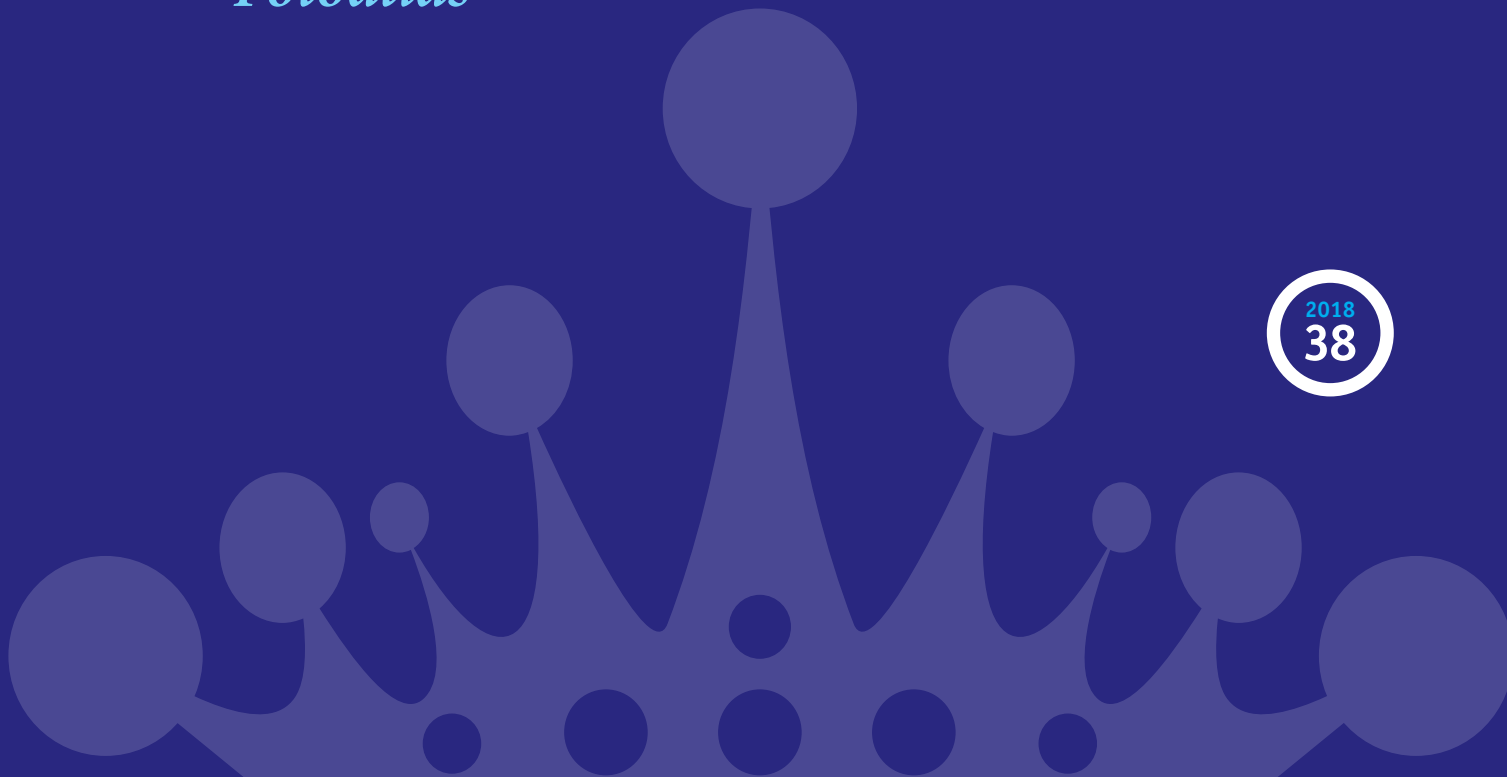

DE WATERSNOODMEDAILLE IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

Fotoatlas

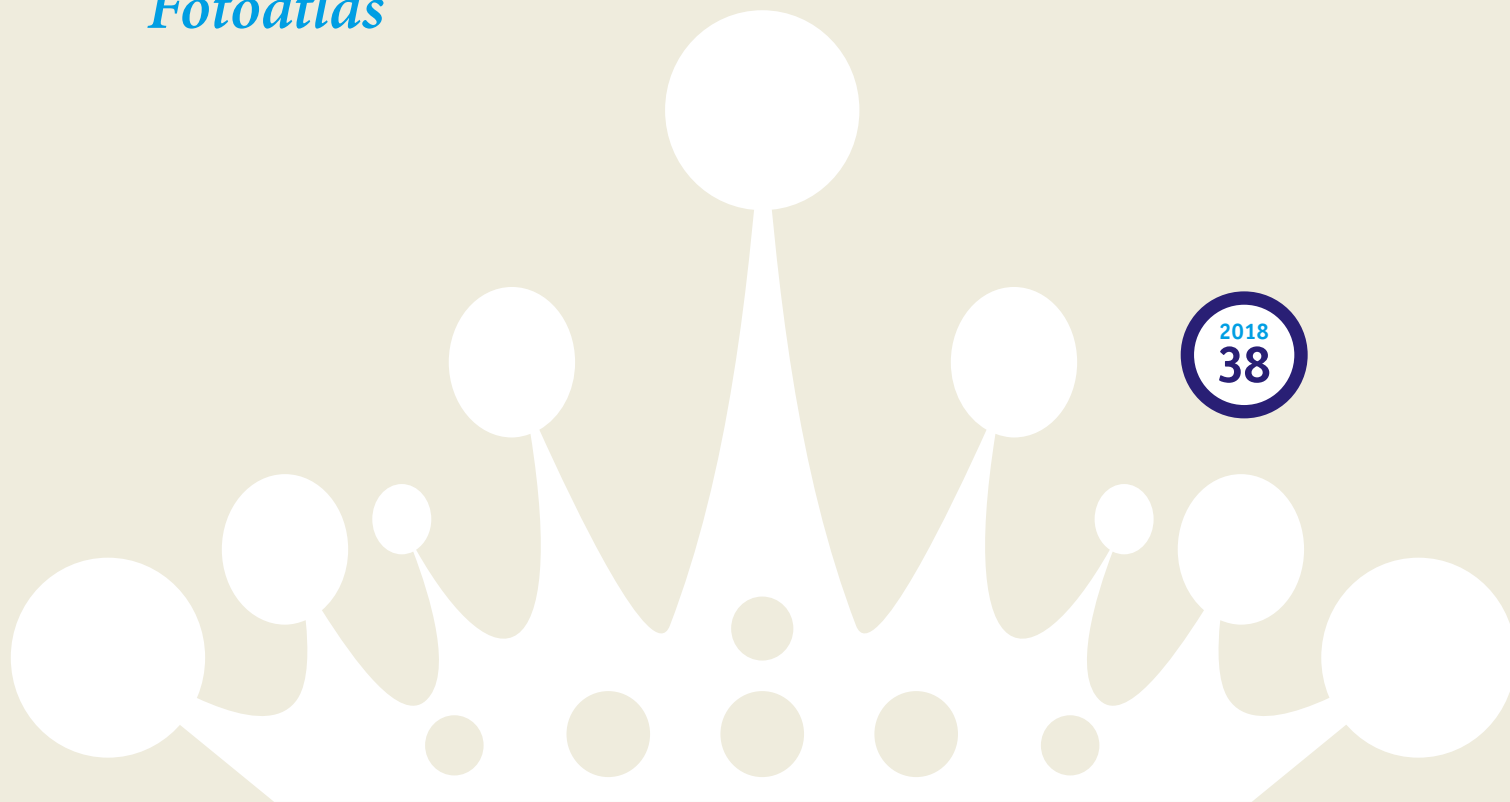
*Schaatsenrijders wijzen koning Willem
III de weg tijdens de watersnood in de
Bommelerwaard, 1861. Bron: Rijksmuseum.*

Inleiding	3
Watersnood van 1825	4
IJsgang van 1841	8
Watersnood van 1855	10
Watersnood van 1861	14
Watersnood van 1876	18
Watersnood van 1916	22
Watersnood van 1926	26
Woord van dank en bronnen	31
Colofon	32

DE WATERSNOODMEDAILLE IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

Fotoatlas

Inleiding

Nederland kent een lange geschiedenis als het gaat om de strijd tegen het water. Een strijd die in het verleden vaak gepaard ging met ijver, moed en zelfopoffering. Na het ontstaan van het Koninkrijk der Nederlanden (in 1815) ontstond een ontwikkeling waarbij dit gedrag regelmatig 'Koninklijk' werd beloond.

Over de watersnoden in de lage landen zijn veel boeken geschreven. Daarin wordt sporadisch melding gemaakt van koninklijke beloningen die naar aanleiding van een watersnood zijn verleend. Het aantal gepubliceerde afbeeldingen van dit type onderscheidingen is echter beperkt en daarnaast verspreid over verschillende boekwerken. Deze fotoatlas laat de verschillende onderscheidingen zien en wil daarmee de herinnering aan de verschillende watersnoden in Nederland levend houden.

Het verlenen van onderscheidingen voor een watersnood is een typisch onderdeel van de geschiedenis van Nederland. Een geschiedenis die begint na de watersnoodramp in 1825 met de verlening van een beperkt aantal koninklijke beloningspenningen. Na de watersnoodramp van 1855 wordt een speciale draagmedaille ingesteld, met als bedoeling die ook bij een toekomstige watersnood te

gebruiken. De draagmedaille wordt tot en met de watersnood van 1926 gebruikt, waarna de medaille in onbruik raakt. Na de Tweede Wereldoorlog lijkt de onderscheiding vergeten en wordt hij niet meer gebruikt om moedig gedrag van Nederlanders, bijvoorbeeld tijdens de watersnoodramp van 1953, te belonen.

Naast de officiële medailles zijn er diverse herdenkingspenningen, steunpenningen, beloningspenningen uitgereikt van provincies, gemeenten en waterschappen.

Deze fotoatlas beperkt zicht tot onderscheidingen die speciaal vervaardigd zijn voor het belonen van moedig gedrag tijdens een watersnood en die namens de Koning of Koningin zijn verleend. Wat deze onderscheidingen betreft is dit overzicht compleet. Dat geldt niet voor de verschillende watersnoodrampen die Nederland heeft geteisterd. Waar de grens ligt om voor een bepaalde watersnood een speciale medaille in te stellen is niet duidelijk. Wellicht werd dat vooral bepaald door de mate waarin het koningshuis betrokken was bij een ramp.

Watersnood van 1825

De watersnood van 4 en 5 februari 1825 is de grootste natuurramp in Nederland van de 19e eeuw. De ramp kenmerkt zich door combinatie van een noordwesterstorm, springtij en hoog binnenwater en lijkt daarmee erg op de ramp van 1953. Van Vlaanderen tot Den Helder zijn de gevolgen van de watersnoodramp ernstig, maar de ergst getroffen gebieden liggen in Friesland, Noord-Holland en Overijssel.

De Friese waterkeringen bestaan veelal uit grasdijken met evenwijdig daaraan twee rijen houten palen. De palen, slecht onderhouden en grotendeels aangetast door paalworm, breken tijdens de storm en het hoge water af. Dit heeft een groot aantal dijkdoorbraken tot gevolg.

In Noord-Holland ontstaat een ernstige doorbraak bij Durgerdam doordat de stenen beer uit de Waterlandse Zeedijk wordt gedrukt. Een stenen beer is een spits toelopende zware muur. Hij werd tijdens de Franse overheersing aangelegd ter vervanging van een gedeelte van een dijk. De muur was bedoeld om vijandige troepen te verhinderen bij een geschut te komen. Echter in 1825 is het onderhoudsniveau van de muur slecht en bezwijkt hij door de druk van het hoge water.

Hulpverlening komt, vanuit verschillende kanten, snel op gang. Onder andere het net opgerichte college Zeemanshoop zorgt ervoor dat hun kapiteins uittrekken om met hun schepen mensen te redden die door het water zijn ingesloten. Vier kapiteins krijgen daarvoor namens de koning een beloningspenning.

Beschrijving onderscheiding:

De onderscheiding betreft een zilveren legpenning die in 1822 werd ingesteld als beloningspenning voor edele en menslievende daden. Deze onderscheiding bestaat nog steeds, als erepenning voor menslievend hulpbetoon. De diameter van de penning is 67 mm met op de voorzijde het portret van koning Willem I en op de keerzijde de naam van de ontvanger, datum en toelichting ingeslagen.

Aantal verleende onderscheidingen:

- 5 zilveren legpenningen.

Watersnood van 1825

1

Zilveren beloningspenning verleend voor de watersnood ramp in 1825, voorzijde.

2

Keerzijde penning op naam van D. Krayser. Dirk Krayser is één van de kapiteins die vanuit het college Zeemanshoop direct met zijn boot het getroffen gebied ten noorden van Amsterdam intrekt. De omstandigheden waren hierbij zeer slecht.

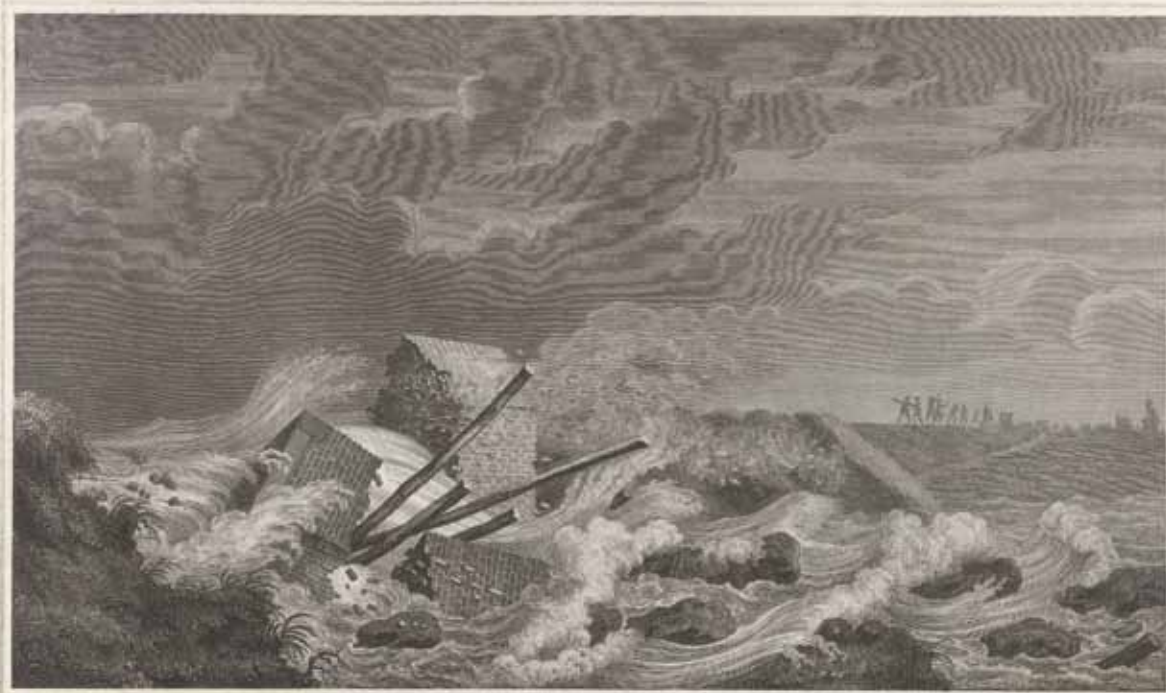
3

De doorbraak van de stenen beer bij Durgerdam. Gravure van Walraad Nieuwhoff, naar Haantje Pieters Oosterhuis, 1825-1826. Bron: Rijksmuseum.

4

Kaart van Nederland met in rood aangegeven de doorbraken en in blauw de overstromde gebieden. Anoniem, 1825. Bron: Rijksmuseum.

HET BEZWIJKEN VAN DEN STIEKEN BEEM, IN DEN WATERLANDSCHEN DIJK, BIJ DURGCHDAM
OP DEN SAMSDAG VAN 4 FEBRUARIJ 1825.

N. 32. no. 50.

Ijsgang 1841

De winter van 1840-1841 kenmerkt zich door vroege vorstval en vorming van drijfjjs. Half december vriezen de rivieren dicht om vervolgens in januari en nogmaals in februari deels te ontdooien. Door het ontdooien komt het ijs op gang en hoopt het zich op een aantal plaatsen op. Met name in februari ontstaan hierdoor ijssdammen bij onder meer het Pannerdens Kanaal, in de Waal bij Tiel en in de Neder-Rijn.

De ijssdam bij het Pannerdens Kanaal zorgt voor vier doorbraken, maar de schade blijft beperkt. De ijssdam bij Tiel en de ijssdammen in de Neder-Rijn bij Heteren en Rijndwijk zorgen voor een opstuwing van het water tot ongeveer 20 centimeter boven de kruin van de dijk. Met meer dan gewone inspanningen worden noodkeringen aangelegd, die uiteindelijk over grote lengten overlopen. Het doorbreken van de dijken lijkt onvermijdelijk, mede door het ontstaan van een verzakking in de dijk bij Tiel. Uiteindelijk komt op 18 februari redding als de ijssdam bij Tiel los laat en het water in de rivieren kan zakken. Op dat moment heeft de Waaldijk over een lengte van ruim 800 meter 20 uur lang overgelopen.

Naar aanleiding van het ijverig en moedig optreden en het voorkomen van een grotere ramp, wordt in 1841 een zilveren penning ingesteld ter beloning van die personen die met buitengewone inspanning hebben geholpen bij de ijsgang.

Beschrijving onderscheiding:

De onderscheiding betreft een zilveren legpenning van 39 mm breed met op de voorzijde het portret van Koning Willem II en op de keerzijde, de naam van de ontvanger, datum en toelichting ingegraveerd. Deze penning, ingesteld bij koninklijk besluit in 1841, heeft grote gelijkenis met de gouden penningen zoals die werden uitgereikt ten behoeve van edele en menslievende daden.

Aantal verleende onderscheidingen:

- 48 zilveren legpenningen op naam.

Ijsgang 1841

5

Zilveren legpenning van de ijsgang van 1841, voorzijde.

6

Keerzijde van de penning op naam van H. van Koolwijk. Hendrik Koolwijk ontving de penning voor zijn inzet als Dijkgraaf van het Rijk van Nijmegen. Naast Dijkgraaf wordt Hendrik later ook burgemeester van Ewijk en lid van de Provinciale Staten van Gelderland. Hij ontving in 1861 de zilveren waternood medaille.

5

Ø 39 mm

6

Watersnood 1855

De winter van 1854-1855 kenmerkt zich door strenge en langdurige vorst. De toch al opgestuwde rivieren in Nederland en Duitsland raken bevroren. Hierdoor ligt er een ongekende hoeveelheid ijs in de rivieren. Eind februari begint het ijs in de Duitse rivieren te dooien, waardoor vanaf eind februari diverse dijkdoorbraken ontstaan bij de dijken in het Duitse deel van de Rijn, onder andere bij Xanten. In Nederland blijven de rivieren echter bevroren, of raken ze verstopt door kruierend ijs. Door het smeltwater uit Duitsland stijgt het water in de Nederlandse Rivieren snel en ontstaat een aantal dijkdoorbraken bij de IJssel, de Waal, de Maas en de Rijn.

Stroomafwaarts bij Dreumel ontstaat op 4 maart 1855 een ijssdam op het moment dat de Waal gaat kruien. Het water stijgt snel, waarbij geprobeerd wordt om nog snel bekistingen aan te leggen op de dijken. De bekistingen zijn echter niet bestand tegen het stijgende water en zware ijsmassa's, waardoor die nacht de dijk breekt.

Een dag later herhaalt dit scenario zich in de Rijn. Net na middernacht, op 6 maart, komt de ijsmassa in beweging. De druk op de dijken wordt zo groot dat de Grebbedijk het begeeft en de Gelderse Vallei onderloopt.

Een paar dagen later brengt Koning Willem III een bezoek aan het zwaar getroffen gebied. De Koning wil de personen die nauw bij de doorbraken betrokken zijn en ijverig en moedig gedrag tonen, belonen met een medaille. Naar aanleiding van deze ramp wordt de watersnoodmedaille ingesteld. Deze medaille is bedoeld voor de watersnood van 1855, maar ook voor toekomstige watersnoden. De watersnoodmedaille wordt in brons en zilver ingesteld.

Beschrijving onderscheiding:

De onderscheiding hangt aan een oranje lint en heeft een diameter van 50 mm. De voorzijde is voorzien van een beeltenis van koning Willem III en op de keerzijde is de tekst 'Watersnood van 1855' en 'De Koning aan' weergegeven. Daarnaast is op de keerzijde de naam van de ontvanger ingeslagen.

Aantal verleende onderscheidingen:

- 40 zilveren medailles;
- 52 bronzen medailles.

7

8

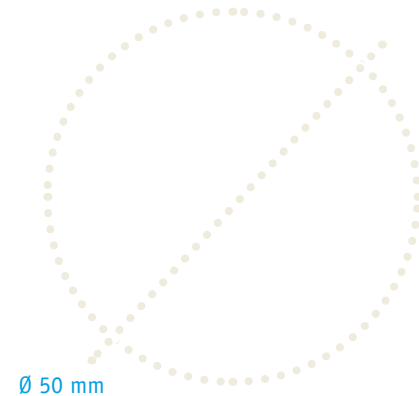
Watersnood 1855

7

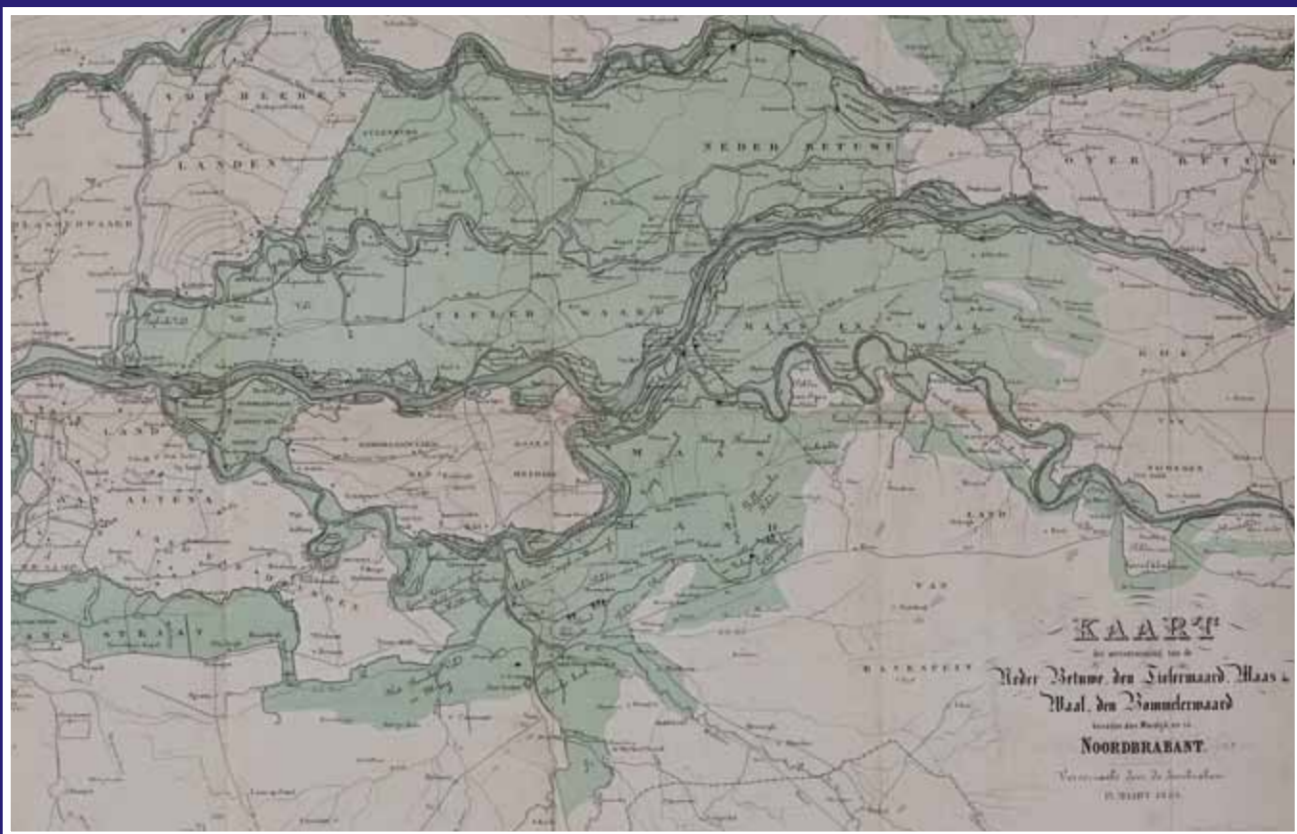
Zilveren medaille 1855 met gesp 1861, voorzijde.

8

Keerzijde op naam van Mr. A. Schouten. Anthonius Schouten was als dijkgraaf van Maas en Waal betrokken bij zowel de watersnoodramp van 1855 als die van 1861. Naast de functie van dijkgraaf vervulde A. Schouten zijn taak als kantonrechter en was hij lid van de Provinciale Staten van Gelderland.

Ø 50 mm

9

Watersnood 1855

9

Kaart met in groen aangegeven de overstroming van de Neder Betuwe, de Tielerwaard, Maas en Waal, veroorzaakt door de doorbraken in 1855. Kaart afkomstig uit het werk van L.A.J.W. Sloet en H.F. Fijnje. Bron: Gelders Archief.

10

Bronzen watersnoodmedaille van 1855, voorzijde.

11

Keerzijde van de medaille op naam van G. Mollenberg. Christiaan Mollenberg was landbouwer te Appeltern en Alphen. Op de medaille staat G. Mollenberg, dit moet C. Mollenberg zijn. De fout is bij de aanmaak over het hoofd gezien.

Ø 50 mm

Watersnood van 1861

Vanaf begin januari 1861 raken de rivieren bedekt met een dikke laag ijs. Eind januari komt het ijs afwisselend in beweging en raakt het weer vast. Door het telkens weer vast gaan zitten, stijgt het peil in de rivieren tot de kruin van de dijken, terwijl het kruinende ijs ver boven de kruin uitsteekt. Door kruinend ijs raakt in januari 1861 het Pannerdensch Kanaal verstoppt. Als gevolg hiervan moeten ijs en water via de Waal afgevoerd worden, waar het ijspakket uiteindelijk bij Varik vast komt te zitten. Door het opstuwende water breken enkele dijken en komen het land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen grotendeels onder water te staan.

Voor deze watersnood, waarbij de Koning zelf nauw betrokken is, wordt opnieuw de watersnoodmedaille ingesteld. Het jaartal 1855 wordt op de medaille vervangen door 1861. Daarnaast wordt, voor die personen die de watersnoodmedaille ook in 1855 uitgereikt hebben gekregen, een gesp ingesteld.

Beschrijving onderscheiding:

De medailles in brons en zilver hebben hetzelfde uiterlijk als de in 1855 ingestelde medaille, met het verschil dat het jaartal '1855' op de keerzijde is vervangen door '1861'. Naast de medaille zijn gespen in brons en zilver ingesteld voor die personen die ook in 1855 de medaille uitgereikt hebben gekregen. Op de gespen, die een breedte van 37 mm hebben, staat het jaartal 1861 vermeld.

Aantal verleende onderscheidingen:

- 95 zilveren medailles;
- 176 bronzen medailles;
- 13 zilveren gespen;
- 2 bronzen gespen.

Watersnood 1861

12

Zilveren watersnoodmedaille van 1861, voorzijde.

13

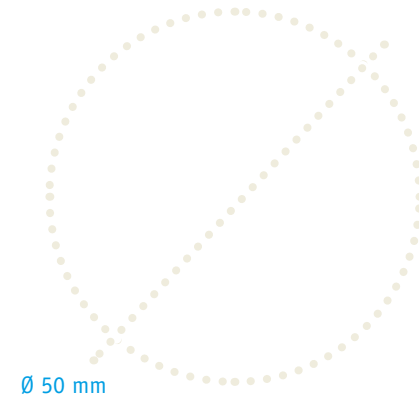
Keerzijde medaille op naam van C. le Roy. Christiaan le Roy was predikant te Gameren. Hij ontving de watersnoodmedaille voor zijn hulp tijdens de watersnood van 1861.

12

13

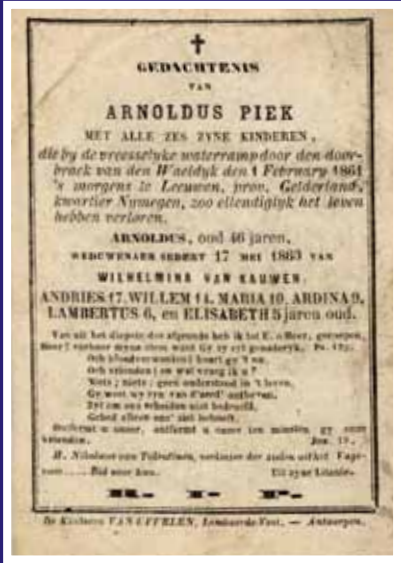

Ø 50 mm

14

15

16

17

18

Watersnood 1861

14

Prent (Barend Wijnveld) gemaakt ter ere van de aanwezigheid van koning Willem III bij de watersnoodramp 1861. Bron: Rijksmuseum, Amsterdam.

15

Zilveren gesp 1861.

16

Bidprentje met betrekking tot de ramp van 1861.

17

Bronzen watersnoodmedaille van 1861, voorzijde.

18

Keerzijde medaille op naam van C.H. Berail. Cornaille Hipolite Berail was zijdehandelaar en kasteelheer van kasteel Ruwenburg te St. Michielsgestel.

Ø 50 mm

Watersnood van 1876

Aangezien hoge waterstanden in de rivieren zich vaak voordoen, werd al in de vijftiende eeuw een deel van de Maas onbedijkt gelaten. Door deze zogenoemde overlaten, bij Gassel en bij de Beerse overlaat bij Cuijk, heeft men de plaats en mate van overstroming enigszins onder controle. Dit leidt voor Noord Brabant zeer regelmatig tot overlast en een aantal keer tot een ernstige overstroming. In de wintermaanden van begin 1876 is de waterafvoer van de Waal en Maas zeer hoog, waardoor de overlaten hun werk moeten doen. Het inundatiegebied ten noorden van 's-Hertogenbosch loopt via de Beerse overlaat vol. Het gebied tussen Grave en Geertruidenberg komt hierdoor onder water te staan. De situatie verergert als bij de Blauwe Sluis een doorbraak plaatsvindt. Het water stroomt het toch al volle gebied in, waardoor het water nog verder stijgt. Het hele gebied komt hierdoor diep onder water te staan, evenals de straten van Den Bosch.

Wederom wordt de watersnoodmedaille ingesteld, dit keer met het jaartal 1876. Voor het onderscheiden van personen die in 1855 of 1861 een medaille hebben ontvangen, wordt een gesp ingesteld.

In 1880 vindt een bijna gelijke situatie plaats, waarbij dijkdoorbraken in de Maasdijk ontstaan nadat het inundatiegebied is volgelopen. Voor deze ramp is de watersnoodmedaille niet ingesteld.

Beschrijving onderscheiding:

De medailles in brons en zilver hebben grotendeels hetzelfde uiterlijk als de in 1855 ingestelde medaille met het verschil dat het jaartal op de keerzijde is vervangen door '1876' en de beeltenis van Koning Willem III is veranderd. Naast de medaille zijn gespen, met daarin het jaar 1876, gebruikt voor een tweede en een enkele keer een derde verlening.

Aantal verleende onderscheidingen:

- 86 zilveren medailles;
- 117 bronzen medailles;
- 12 zilveren gespen;
- 6 bronzen gespen.

Watersnood van 1876

19

Zilveren watersnoodmedaille van 1876, voorzijde.

20

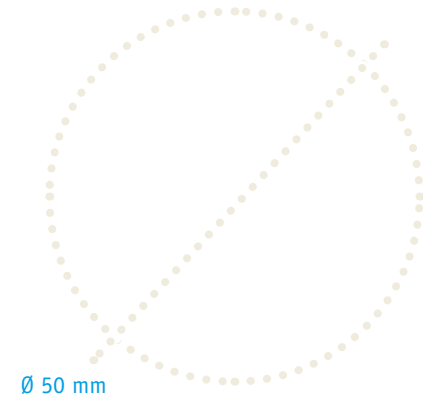
Keerzijde medaille op naam van F.C. Colenbrander. Frederik Christiaan Colenbrander was dijkgraaf van de polder Brummense Bandijk.

19

20

21

22

23

Watersnood van 1876

21

Kaart met daarin het overstroomde gebied aangegeven in 1876 en 1880. Bron: beeldbank.rws.nl, Rijkswaterstaat.

22

Ansichtkaart met gedicht over de ramp van 1916.

23

Bronzen gesp 1876.

24

Bronzen watersnoodmedaille van 1876, voorzijde.

25

Keerzijde medaille op naam van J. de With. Jasper de With was hoogheemraad van het Hoogheemraadschap Vijfheerenlanden.

Ø 50 mm

24

25

Watersnood van 1916

Op 13 en 14 januari veroorzaakt een noordwesterstorm een watersnoodramp rond de Zuiderzee en in de Biesbosch. Door de storm wordt het water in de Zuiderzee opgestuwd. Door de aanhoudende opstuwing van het water begint de nieuwe vloed rond het hoogtepunt van de vorige vloed. De opeenstapeling van vloed en eb zorgt ervoor dat langs de hele Zuiderzeekust dijken overstromen. De overstromingen zorgen voor uitholling van de dijken aan de landzijde waardoor een groot aantal doorbraken ontstaat. Zo breekt de Waterlandse Zeedijk tussen Monnickendam en Marken op elf plekken door.

Ondanks verschillende overstromingen langs de Zuiderzee, wordt vooral Noord-Holland zwaar getroffen. Er vindt een grootschalige overstroming plaats tussen Purmerend en Amsterdam. Door de overstromingen wordt een al ouder plan weer onder de aandacht gebracht en uiteindelijk ook uitgevoerd: de afsluiting van de Zuiderzee.

Na de watersnoodramp ontstaat veel kritiek op de waterschappen die de dijken beheren. Ze zijn volgens velen te klein, ondeskundig en de bestuursverkiezingen zijn een onderonsje geworden. Het provinciaal bestuur van de provincie Noord-Holland richt daarom in 1920 een nieuw, groot waterschap op, het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier met als eerste dijkgraaf Cornelis Wijdenes Spaans. Wijdenes Spaans viel op door zijn kundige optreden tijdens de watersnood van 1916 als burgemeester van Anna Paulowna.

Koningin Wilhelmina, die het getroffen gebied bezoekt, besluit om opnieuw de watersnoodmedaille in te stellen. De Koningin staat erop dat de medaille het beeld van haar vader, Koning Willem III, blijft dragen.

Beschrijving onderscheiding:

De medailles in brons en zilver hebben grotendeels hetzelfde uiterlijk als de medaille zoals die in 1876 werd gebruikt, met het verschil dat het jaartal op de keerzijde is vervangen door '1916' en op de achterkant de tekst 'De koningin aan' in plaats van 'De koning aan'. In 1916 zijn geen gespen verleend.

Aantal verleende onderscheidingen:

- 141 zilveren medailles;
- 221 bronzen medailles.

Watersnood van 1916

26

Zilveren watersnoodmedaille 1916, voorzijde.

27

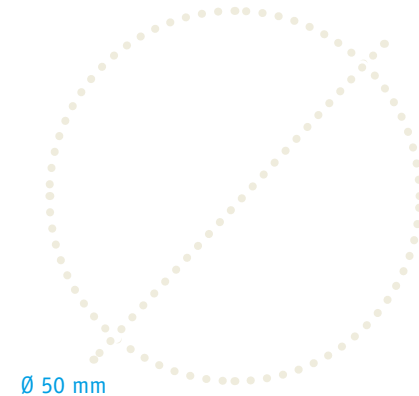
Keerzijde medaille op naam van
C. Wijdenes-Spaans. Cornelis Wijdenes Spaans
was tijdens de watersnoodramp burgemeester
van Anna Paulowna en werd later de eerste
dijkgraaf van het hoogheemraadschap
Noordhollands Noorderkwartier.

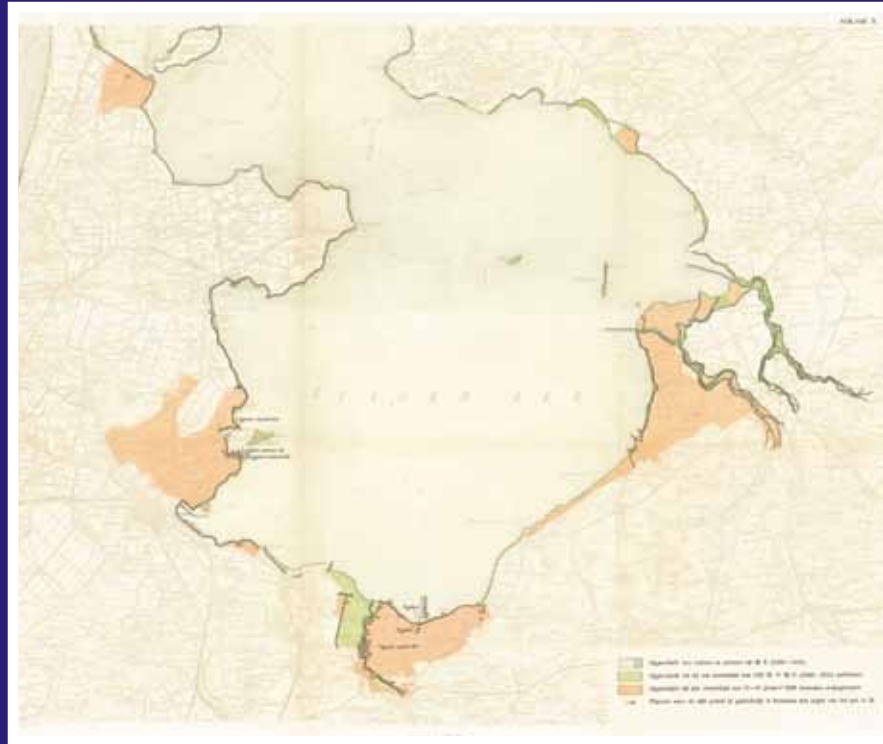
26

27

Ø 50 mm

29

30

Watersnood van 1916

28

Kaart van de ondergelopen gebieden langs de Zuiderzee. Bron: Rijkswaterstaat, verslag over den stormvloed van 13/14 januari 1916.

29

Bronzen watersnoodmedaille 1916, voorzijde.

30

Keerzijde medaille op naam van A. Legerstee. Arie Legerstee was tijdens de ramp kapper in Amsterdam en redde verschillende mensen uit overstroomde huizen. Legerstee schreef de koningin dat hij gehoord had over de verlenging van watersnoodmedailles en gaf aan teleurgesteld te zijn omdat zijn naam niet bij de gedecoreerden stond. Arie Legerstee werd uiteindelijk alsnog beloond.

Ø 50 mm

Watersnood van 1926

Overvloedige regenval in combinatie met smeltwater veroorzaakt eind 1925 zeer hoge waterstanden van de Maas en haar zijrivieren. Door deze grote toevoer van water breekt onder andere bij Over- en Nederasselt, Cuijk en Gennep de Maasdijk en overstroomt het land van Maas en Waal. In de dagen daarna overstromen ook grote delen van het rivierengebied van Waal, Maas en IJssel. In januari 1926 wordt bij Lobith de hoogste rivierafvoer bereikt die ooit is gemeten. Door het binnenstromende water en ijs ontstaat een ongekende ravage, er worden drie duizend huizen beschadigd of verwoest.

Net als in 1916 neemt ook in 1926 de Koningin het initiatief om een nieuwe watersnoodmedaille in te stellen. En ook in dit geval wordt de beeltenis van Koning Willem III gebruikt. Koning Willem III, blijft dragen.

Beschrijving onderscheiding:

De medailles in brons en zilver hebben grotendeels hetzelfde uiterlijk als de medaille zoals die in 1916 is gebruikt, met het verschil dat het jaartal op de keerzijde is vervangen door '1926'. Daarnaast is het lettertype vervangen door een schreefloze variant. In 1926 is de gesp één enkele keer in zilver en in brons verleend. Om te zorgen dat de medaille beter draagbaar is, wordt ook een kleiner model van 40 mm breed geproduceerd. Het uiterlijk is grotendeels hetzelfde als het grotere model, afwijkend is een ster onder de beeltenis van de Koning.

.....

Aantal verleende onderscheidingen:

- 249 zilveren medailles;
- 991 bronzen medailles;
- 1 zilveren gesp;
- 1 bronzen gesp.

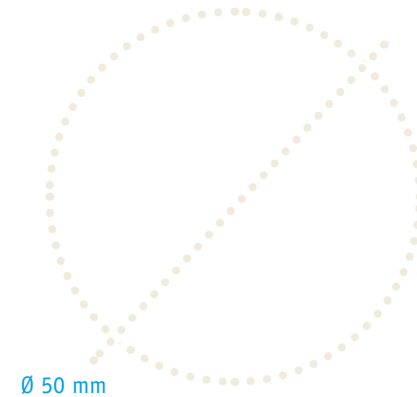
Watersnood van 1926

31

Zilveren watersnoodmedaille 1926, voorzijde.

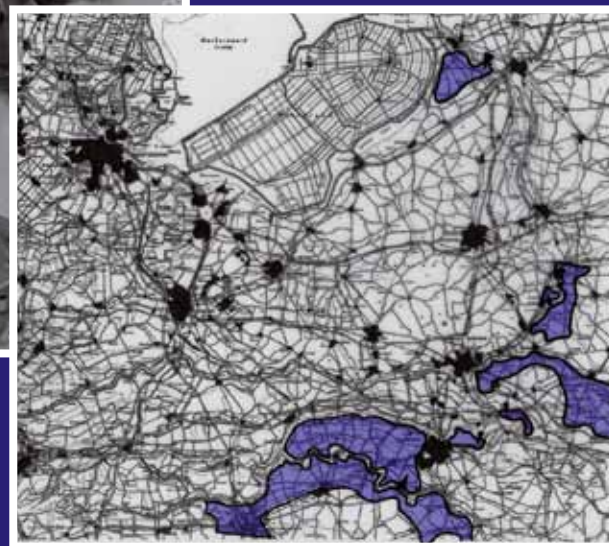
32

Keerzijde medaille op naam van A.B. van Beers. Andreas Bernardus Beers was inspecteur der Posterijen en Telegrafie en liet groot organisatorisch talent zien bij zowel de stormramp te Borculo in 1925 als bij de watersnoodramp van 1926.

33

34

Watersnood van 1926

33

Luchtfoto van de watersnood in Gennep.

34

Kaart met daarop de overstroomde gebieden aangegeven. Bron: beeldbank.rws.nl, Rijkswaterstaat.

35

Bronzen watersnoodmedaille 1926, voorzijde.

36

Keerzijde medaille op naam van H. Dijkstra. Heero Dijkstra hielp als schipper bij de watersnoodramp van 1926. Later, in 1943, stak Heero als Engelandvaarder de Noordzee over.

Ø 50 mm

35

36

Watersnood van 1926

37

Verkleinde grootmodel 1926 in zilver, voorzijde.

37

38

Keerzijde medaille op naam van A.D. van Unen. Antonius van Unen was reserveofficier voor speciale diensten bij het vrijwillige landstormkorps motordienst.

38

39

Keerzijde van het verkleinde grootmodel op naam van J.A.G. van An del. Jacobus Antonie Gijsbertus (Jan) van An del was majoor van het regiment Grenadiers . Later speelde Van An del als commandant een rol in de verdediging van vesting Holland in de meidagen van 1940.

39

Ø 40 mm

Woord van dank en bronnen

De afbeeldingen in dit boek zijn afkomstig uit verschillende privé verzamelingen. Onze dank gaat uit naar alle personen die hun collectie beschikbaar hebben gesteld voor het maken van foto's. Zonder de bijdrage van hen was deze uitgave niet tot stand gekomen.

Vragen en opmerkingen kunnen gericht worden aan: robinbiemans@hotmail.com.

- Algemene konst en letterbode voor het jaar 1841 No 31, 23 juli 1841.
- Algemene konst en letterbode voor het jaar 1841 No 32, 30 juli 1841.
- De Watersnood in 1825, Historisch tafereel van den zwaren watersnood. Amsterdam, 1826.
- L.J. de Cellië Muller (1861). Beschrijving van den Watervloed in Gelderland in januarij en februarij 1861. Leiden.
- M. Spaans, C.P. Mulder (2009). Watersnoodmedaille, deel 10 in de serie wel verdiend. 's-Gravenhage.
- Oneindig Noord Holland. De dijkgraaf en het zilveren bord www.ohn.nl.
- J.C. Ramaer en H.Wortman (1916). Verslag over Den Stormvloed van 13/14 januari 1916. Rijkswaterstaat. Den Haag.
- Rijksmuseum. Amsterdam.
- Rijkswaterstaat (1926). Verslag van het voorgevallene tijdens het hooge opperwater op de Nederlandsche rivieren in den winter van 1925 op 1926. Den Haag.
- L.A.J.W. Baron Sloet en H.F. Fijnje (1856). Beschrijving van de watervloed in Gelderland in maart 1855. Arnhem.
- L. van der Stadt (2013). De Zuiderzeeramp van 1916. Uit het Peerhuis jaarboek 2013, pagina 50-65.
- D.J. Storm Buysing (1845). Bouwkundige leercursus ten gebruike der Koninklijke Militaire akademie, handleiding tot de kennis der waterbouwkunde, voor de kadetten van den waterstaat en der genie. Iide en Laatste deel. Breda.
- F.D. Zeiler. 1825, de vergeten watersnood (2007). Uit het tijdschrift voor waterstaatsgeschiedenis, webversie 2008.

Colofon

Amersfoort, september 2018

Uitgave

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
Postbus 2180

3800 CD Amersfoort

Deze fotoatlas is een geheel herziene uitgave van de fotoatlas die in 2017 in eigen beheer is uitgegeven.

Auteurs

R.W.H. Biemans, H.M. Boetier

Foto's en onderscheidingen

Henk Warrink, NCO Photography

Vormgeving

Vormgeving Studio B, Nieuwkoop

Druk

DPP, Houten

STOWA | 2018-38 ISBN | 978.90.5773.806.7

Copyright

De informatie uit dit rapport mag worden overgenomen, mits met bronvermelding

Disclaimer

Dit rapport is gebaseerd op de meest recente inzichten in het vakgebied. Desalniettemin moeten bij toepassing ervan de resultaten te allen tijde kritisch worden beschouwd. De auteurs en STOWA kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade die ontstaat door toepassing van het gedachtegoed uit dit rapport.

Stationsplein 89

stowa@stowa.nl www.stowa.nl
TEL 033 460 32 00
Stationsplein 89
POSTBUS 2180 3800 CD AMERSFOORT

